



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายู  
เพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

A FEASIBILITY STUDY OF BACHELOR OF ARTS PROGRAM IN MALAY FOR  
COMMUNICATION AT SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ศอลาฮุดดีน สมาอูน<sup>1\*</sup> และฮัสนีดา สมาอูน<sup>2</sup>

Solahuddin Samaun<sup>1\*</sup> and Hasnida Samaun<sup>2</sup>

**บทคัดย่อ**

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6 และศึกษาความต้องการใช้บัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล ซึ่งมีวิธีวิทยาการวิจัยแบบปริมาณ แบบสอบถามความคิดเห็นจากนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการศึกษาต่อ ความต้องการใช้บัณฑิตจากบุคลากรของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ส่วนใหญ่นักเรียนเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.94 ส่วนผู้ประกอบการต้องการผู้ที่จบทางด้านนี้เข้ามาสู่ตลาดแรงงาน เพราะบัณฑิตที่จบในสาขานี้ยังมีจำนวนน้อย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89 โดยเฉพาะตลาดแรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน และเชื่อมั่นว่าความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพในอนาคต ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.86

**คำสำคัญ :** หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ภาษามลายู การสื่อสาร

**Abstract**

The purpose of this research is to study the demand to continue study with grade 12 high school students and the users' satisfaction of graduates in Malay for communication of Songkhla Rajabhat University in Pattani, Yala, Narathiwat, Songkhla and Satun. The quantitative method is used in this study. The survey questionnaires were administered to secondary students to elicit the demand to continue study in Malay for communication. In addition, the questionnaires were launched to government and private organizations to survey the users' satisfaction of graduates. The results showed that the demand to continue study in Malay for communication was in the high confident level at 3.94. However, the entrepreneur still needs graduates in Malay into the labor market especially in the neighboring countries as the number of graduates in this field is quite low. The average of the confident level was 3.89. Also, the survey from the questionnaire revealed

<sup>1,2</sup> อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

\* Corresponding author, E-mail: din2520@gmail.com



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

that the knowledge from studying Malay for communication can be used as a tool for future careers and the confident level was 3.86.

**Keywords:** Bachelor of Art Program, Malay Language, Communication





## คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

### 1. บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั้นจะขยับอย่างโดดเดี่ยวมิได้ หากปราศจากการพัฒนาในด้านการศึกษาคบคู่ไปพร้อมกัน การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ ในการเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการเตรียมพร้อมการเป็นสมาชิกอาเซียน

การศึกษาที่ตึ้นนั้นมิใช่แค่เพียงให้ความสำคัญทางวิชาการอย่างเดียว ที่สำคัญต้องพัฒนาวิชาการไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติไปพร้อม ๆ กัน การจัดเตรียมเปิดหลักสูตรภาษามลายูในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาถือว่าการตอบสนองเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.ศ. 2557 - 2560 โดยได้ผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยฯ ในการประชุมครั้งที่ 2/2557 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ความเป็นสากล (Internationalization) เป้าประสงค์ที่ 2 คือ มีหลักสูตรรองรับนักศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่สนใจ กล่าวคือ ประเทศอาเซียนที่อยู่ใกล้และมีบทบาทมากที่สุดคือ ประเทศมาเลเซีย ในส่วนแผนกลยุทธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พ.ศ.2558 - 2561 ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 เป้าประสงค์ที่ 1 มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และกลยุทธ์หลัก ข้อที่ 2 คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านภาษา (แลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา) ในครั้งนี้ทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เดินทางไปทำข้อตกลงเกี่ยวกับภาษามลายูกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์แห่งมาเลเซีย<sup>3</sup> รัฐปีนัง ดังนั้นการเปิดหลักสูตรภาษามลายู ตอบสนองแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยและคณะเท่านั้น แต่เป็นการทำหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเตรียมตัวเป็นสมาชิกอาเซียน สามารถที่จะรับแขกจากเพื่อนบ้านมาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้วิชาการ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต กล่าวคือสร้างสังคมที่เอื้อเพื่อแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเข้าใจกันและกัน เป็นพื้นฐานนำไปสู่ ประชาคมอาเซียน (Asian Community) ซึ่งทั้ง 10 ประเทศต่างช่วยกันเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร อัตลักษณ์ของแต่ละประเทศ (พรรณี ตั้งใจสถาปัตย์ : 2555) และในฐานะมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นควรส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสร่วมมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการใช้สื่อของภาษามลายูในการเผยแพร่ความเป็นท้องถิ่นให้ประชาคมอาเซียนได้รับทราบ

ปัจจุบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษามลายูนั้นไม่ได้จัดให้มีขึ้นเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น มีสถาบันหลายแห่ง ไม่ว่าจะระดับ ประถม มัธยม ต่างก็เปิดหลักสูตรภาษามลายู เพื่อเตรียมตัวและตอบสนองในการเป็นสมาชิกอาเซียน ดังนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่มีศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทางด้านภาษาโดยตรง เมื่อมีการเปิดหลักสูตรใหม่เพื่อให้ตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่ ทางคณะจำเป็นต้องทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสารขึ้นมา

### 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6
- 2.2 เพื่อศึกษาความต้องการใช้บัณฑิตที่จบการศึกษาในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารในหน่วยงานของรัฐและเอกชน

<sup>3</sup> ทำข้อตกลงเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2557 ณ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์แห่งมาเลเซีย รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย

### 3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### 3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

3.1.1 นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมปลาย โดยครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐ และเอกชน ในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล โดยมีจำนวนโรงเรียนแบ่งตามจังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี 65 แห่ง จังหวัดยะลา 72 แห่ง จังหวัดนราธิวาส 58 แห่ง จังหวัดสงขลา 25 แห่ง และจังหวัดสตูล 40 แห่ง รวมทั้งสิ้น 260 แห่ง

3.1.2 บุคลากรของหน่วยงานรัฐและเอกชน โดยครอบคลุมในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล บุคลากรทางการศึกษา โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน จังหวัดปัตตานี 720 แห่ง จังหวัดยะลา 645 แห่ง จังหวัดนราธิวาส 760 แห่ง จังหวัดสงขลา 544 แห่ง และจังหวัดสตูล 160 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,829 แห่ง

3.1.3 ผู้ประกอบการในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล คือ จังหวัดปัตตานี 62 แห่ง จังหวัดยะลา 52 แห่ง จังหวัดนราธิวาส 77 แห่ง จังหวัดสงขลา 545 แห่ง และจังหวัดสตูล 481 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,217 แห่ง

#### 3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

3.2.1 นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมปลาย ชั้นปีที่ 6 โดยครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล จำนวน 600 คน โดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two stage random sampling)

3.2.2 บุคลากรของหน่วยงานรัฐและเอกชน โดยครอบคลุมในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน จังหวัดปัตตานี 720 แห่ง จังหวัดยะลา 645 แห่ง จังหวัดนราธิวาส 760 แห่ง จังหวัดสงขลา 544 แห่ง และจังหวัดสตูล 160 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,829 แห่ง

3.2.3 ผู้ประกอบการในหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ต้องการใช้บัณฑิตที่จบในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล จำนวน 100 คน

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้วิธีการทางสถิติเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนวินโดวส์ (SPSS/FW)

### 5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยศึกษาความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล ครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ตอบและส่งคืนแบบสอบถาม จำนวน 398 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินประกอบด้วยเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมปลายชั้นปีที่ 6

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

N = 398

ที่	รายการประเมิน	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผลการประเมิน
<b>ความคิดเห็นต่อหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร</b>					
1	รู้จักหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร	398	3.56	0.86	ปานกลาง
2	มีความสนใจที่จะเรียนหลักสูตรนี้	398	3.84	0.82	มาก
3	มั่นใจว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่ง	398	4.12	0.73	มาก
4	มั่นใจว่าเรียนหลักสูตรนี้แล้วจะได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านภาษามลายูเป็นอย่างดี	398	4.05	0.74	มาก
5	มั่นใจว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้ว ตลาดแรงงานมีความต้องการในผู้ประกอบการด้านนี้สูง เพราะบัณฑิตที่จบในสาขานี้ ยังมีจำนวนน้อย	398	3.89	0.75	มาก
6	มั่นใจว่าเรียนหลักสูตรนี้แล้วจะทำให้ข้าพเจ้าสามารถใช้กระบวนการทักษะทางด้านภาษามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในระดับท้องถิ่น ชาติ และระดับนานาชาติ	398	3.93	0.74	มาก
7	คิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารยังเป็นหลักสูตรที่ใหม่ และน่าสนใจที่จะเรียนรู้ และไม่ซ้ำกับหลักสูตรมลายูในสถาบันอื่นๆ ที่เปิดสอนอยู่	398	3.90	0.77	มาก
8	มั่นใจว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้ว สามารถนำความรู้ไปต่อยอดในระดับสูงในหลายๆ ประเทศภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไนดารุสซาลาม	398	4.09	0.76	มาก

ที่	รายการประเมิน	จำนวน				ผลการประเมิน
		ผู้ตอบ (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
<b>ความคิดเห็นต่อหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร</b>						
9.	ทราบว่าจบหลักสูตรนี้แล้วจะประกอบอาชีพได้บ้าง	398	3.77	0.73	มาก	
10.	มีความมั่นใจว่าหลักสูตรนี้จะทำให้ข้าพเจ้ามีอาชีพที่ดีในอนาคต	398	3.78	0.81	มาก	
11.	คิดว่าหลักสูตรนี้มีความเหมาะสมที่จะเปิดสอนขึ้นมา	398	4.10	0.77	มาก	
12.	คิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรมีการทำหลักสูตรร่วมกับสถาบันในต่างประเทศที่เปิดสอนภาษามลายู โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนดารุสซาลาม	398	4.03	0.78	มาก	
13.	มั่นใจว่าตลาดแรงงานในประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการในผู้ประกอบการที่จบในสาขานี้สูง	398	3.86	0.72	มาก	
14.	คิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีการฝึกงาน ณ ต่างประเทศ เพื่อหาประสบการณ์ทางด้านภาษาโดยตรง	398	4.04	0.74	มาก	
15.	หลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรมีการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา และวัฒนธรรมอินโดนีเซีย	398	3.91	0.74	มาก	
16.	หลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเรียนรู้ในหลักสูตรนี้	398	4.04	0.72	มาก	
17.	เมื่อจบหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ข้าพเจ้าจะใช้โอกาสต่อยอดการศึกษาในสาขานี้ในระดับสูงต่อไป	398	3.90	0.79	มาก	
18.	มั่นใจว่าความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสาขามลายูเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นเครื่องมือในแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆได้	398	3.86	0.79	มาก	



คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่	รายการประเมิน	จำนวน ผู้ตอบ (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผลการประเมิน
<b>ความคิดเห็นต่อหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร</b>					
19.	ปัจจุบันมั่นใจว่าภาษามลายูเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่มีความสำคัญลำดับต้นๆ เมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี	398	4.01	0.725	มาก
20.	มั่นใจว่าหลักสูตรภาษามลายูสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่	398	3.95	0.72	มาก
21.	มั่นใจว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารมีความสอดคล้องกับบริบทความต้องการของพื้นที่	398	3.94	0.73	มาก
<b>รวม</b>		<b>398</b>	<b>3.94</b>	<b>0.49</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินด้านความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร โดยแยกรายการประเมินเป็น 21 รายการย่อย พบว่า

การประเมินด้านความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ส่วนใหญ่นักเรียนประเมินอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.94 โดยสามารถสรุปข้อมูลจากการสอบถามรายละเอียดในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความมั่นใจว่าในปัจจุบันหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 4.12 เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ในปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการเปิดหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 4.10 มีความมั่นใจว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้วสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในระดับสูงในหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนดารุสซาลาม คิดเป็นร้อยละ 4.09 มั่นใจว่าเรียนหลักสูตรนี้แล้วจะได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านภาษามลายู เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 4.05 คิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีการฝึกงาน ณ ต่างประเทศ เพื่อหาประสบการณ์ทางด้านภาษาโดยตรง และ หลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.04 คิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรมีการทำหลักสูตรร่วมกันกับสถาบันในต่างประเทศที่เปิดสอนภาษามลายู โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนดารุสซาลาม คิดเป็นร้อยละ 4.03 ปัจจุบันมั่นใจว่าภาษามลายูเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่มีความสำคัญลำดับต้นๆ เมื่อเทียบกับภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี คิดเป็นร้อยละ 4.01 มั่นใจว่าหลักสูตรภาษามลายูสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 3.95 มั่นใจว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารมีความสอดคล้องกับบริบทความต้องการของพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 3.94 มั่นใจว่าเรียนหลักสูตรนี้แล้วจะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการทักษะทางด้าน

ภาษามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในระดับท้องถิ่น ชาติ และระดับนานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 3.93 หลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารควรมีการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา และวัฒนธรรมอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 3.91 เมื่อจบหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารผู้เรียนสามารถใช้โอกาสต่อยอดการศึกษาในสาขานี้ในระดับสูงต่อไป และคิดว่าหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารยังเป็นหลักสูตรที่ใหม่ และน่าสนใจที่จะเรียนรู้ และไม่ซ้ำกับหลักสูตรภาษามลายูในสถาบันอื่น ๆ ที่เปิดสอนอยู่ คิดเป็นร้อยละ 3.90 มั่นใจว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้ว ตลาดแรงงานมีความต้องการผู้ประกอบการด้านนี้สูง เพราะบัณฑิตที่จบในสาขานี้ ยังมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.89 มั่นใจว่าตลาดแรงงานในประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการผู้ประกอบการที่จบในสาขานี้สูง และมั่นใจว่าความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสาขามลายูเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นเครื่องมือในแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ได้ คิดเป็นร้อยละ 3.86 มีความสนใจที่จะเรียนหลักสูตรนี้ คิดเป็นร้อยละ 3.84 มีความมั่นใจว่าหลักสูตรนี้จะทำให้ข้าพเจ้ามีอาชีพที่ดีในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 3.78 ทราบว่าจบหลักสูตรนี้แล้วจะประกอบอาชีพใดได้บ้าง คิดเป็นร้อยละ 3.77 รู้จักหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 3.56

## 7. ความต้องการใช้บัณฑิตในหลักสูตรศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นของผู้ใช้บัณฑิตสถานศึกษา และผู้ประกอบการ แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ จำนวนความต้องการใช้บัณฑิตที่สำรวจการศึกษา และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบัณฑิตหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

### 7.1 จำนวนความต้องการบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน (หน่วยงาน) และจำนวน (คน) ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรับบัณฑิตในสาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสารเข้าปฏิบัติงาน

ประเด็นความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านมีความต้องการรับบัณฑิตในสาขานี้เข้าปฏิบัติงาน ท่านคาดว่าจะรับได้ในปีใดและจำนวนเท่าใด		
พ.ศ. 2563	32	12.64
พ.ศ. 2564	41	16.20
พ.ศ. 2565	60	23.71
พ.ศ. 2566	120	47.43
ผู้ไม่ตอบ	-	
<b>รวม</b>	<b>253</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนบุคลากรหรือพนักงานที่ต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตมีจำนวน ถึง 253 คน จากความต้องการของแต่ละปี ดังต่อไปนี้ คือ พ.ศ. 2563 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.64 พ.ศ. 2564 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20 พ.ศ. 2565 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 23.71 พ.ศ. 2566 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 47.43



## 7.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบัณฑิตหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,500 คน เกี่ยวกับความต้องการบัณฑิตหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ประกอบการ

ประเด็นความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเปิดหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีความเหมาะสมหรือไม่		
เหมาะสม	1,472	98
ไม่เหมาะสม	28	2
<b>รวม</b>	<b>1,500</b>	<b>100.0</b>

จากข้อมูลในตารางที่ 3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,500 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรดังกล่าว ดังนี้

จากการสำรวจข้อมูลมีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการเปิดหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารในครั้งนี้เป็นจำนวน 1,472 คน คิดเป็นร้อยละ 98 และที่ไม่เห็นด้วยจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 2 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,500 คน โดยให้เหตุผลประกอบดังต่อไปนี้

- ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความคิดเห็นว่า **เหมาะสม** เพราะ
- 1) เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในภูมิภาคอาเซียน
  - 2) มีจำนวนประชากรที่พูดภาษามลายูเป็นจำนวนมาก
  - 3) เป็นภาษาที่สามารถประกอบธุรกิจในอนาคต เพราะปัจจุบันมีคนจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไนดารุสซาลาม มาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาเป็นจำนวนมาก
  - 4) ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ที่สามารถทำงานในประเทศเพื่อนบ้านที่ใช้ภาษามลายูในฐานะภาษาทำงานหรือภาษาประจำชาติ
  - 5) ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงมากกว่าในสาขาวิชาอื่น ๆ
- ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าบัณฑิตที่จะจบจากหลักสูตรนี้ ควรมีลักษณะพิเศษข้อใด มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตที่จบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นความคิดเห็น	ความถี่
1. ด้านความรู้ความสามารถ ทางด้านภาษาไทย มลายู และภาษาอังกฤษ	87
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตัวเอง รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม	80
3. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในการทำงาน	85
4. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้	75

ประเด็นความคิดเห็น	ความถี่
5. ความเป็นจิตสาธารณะ	64
6. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงและมีความสุข	55
7. มีความฉลาดไหวพริบ และเท่าทันเหตุการณ์ ด้านบุคลิกภาพ	50
8. ตระหนักในคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศิลปะ	45
9. มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำเสนอได้	43

จากข้อมูลในตารางที่ 4 โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าบัณฑิตที่จะจบจากหลักสูตรนี้ ควรมีลักษณะพิเศษ 3 ลำดับ ลำดับแรก มีความรู้ทางด้านภาษาไทย มลายู และภาษาอังกฤษ ลำดับที่สอง คือ มีคุณธรรมจริยธรรม และวินัยในตัวเอง รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และลำดับที่สามมีความซื่อสัตย์ สุจริต ในการทำงาน นอกจากนี้คุณลักษณะพิเศษที่ได้ให้ความถี่สูงสุดข้างต้นแล้ว ก็มีคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ รองลงมา คือ ความเป็นจิตสาธารณะ ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง และมีความสุข ด้านบุคลิกภาพ และมีความฉลาดไหวพริบ และเท่าทันเหตุการณ์ ตระหนักในคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศิลปะ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำเสนอได้

ท่านคิดว่าบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรนี้ควรมีความชำนาญด้านใด มากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ประกอบการ เรื่อง ความชำนาญของบัณฑิตที่จบในสาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นความคิดเห็น	ร้อยละ
ทางด้านภาษาศาสตร์ เน้น ไวยากรณ์	26.82
ทางด้านวรรณกรรมมลายู	14.63
ทางการสื่อสารภาษามลายู	40.24
ทางการแปลภาษามลายู	18.29
<b>รวม</b>	<b>100</b>

จากข้อมูลจากตารางที่ 5 สามารถอธิบายถึงความต้องการของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมในด้านความชำนาญ ดังต่อไปนี้ บัณฑิตที่จบในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ควรมีความชำนาญทางการสื่อสารภาษามลายูมาเป็นลำดับที่หนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 40.24 ลำดับที่สอง คือ ทางด้านภาษาศาสตร์ เน้นทางไวยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 26.82 และลำดับที่สาม ทางด้านการแปลภาษามลายู คิดเป็นร้อยละ 18.92 และลำดับที่สี่ ทางด้านวรรณกรรมมลายู คิดเป็นร้อยละ 14.63

รูปแบบหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามในรูปแบบหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นความคิดเห็น	ร้อยละ
1. เรียนภายในประเทศอย่างเดียว	2.43
2. ทำหลักสูตรร่วมระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศมาเลเซีย บรูไนดารุสซาลาม และอินโดนีเซีย	70.73

ประเด็นความคิดเห็น	ร้อยละ
3. ฝึกงานต่างประเทศ	26.82
<b>รวม</b>	<b>100</b>

จากข้อมูลจากตารางที่ 6 สามารถอธิบายถึงความต้องการในรูปแบบหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารที่ จะมีขึ้นว่าควรเป็นรูปแบบใด จากรูปแบบของหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารที่ได้นำเสนอ นั้น มีการให้ความสำคัญ ร้อยละ ดังต่อไปนี้ คือ ทำหลักสูตรร่วมระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศมาเลเซีย บรูไนดารุสซาลาม และ อินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 70.73 รองลงมา คือ ฝึกงานต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 26.82 และเรียนภายในประเทศ อย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 2.43

บัณฑิตที่จะจบหลักสูตรนี้ เหมาะสมกับหน่วยงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบัณฑิตที่จะจบจากหลักสูตรนี้ เหมาะสมกับ หน่วยงานของท่าน หรือไม่

ประเด็นความคิดเห็น	ร้อยละ
<b>บัณฑิตที่จะจบจากหลักสูตรนี้ เหมาะสมกับหน่วยงานของท่าน หรือไม่ อย่างไร</b>	
เหมาะสม	96.3
ไม่เหมาะสม	3.6
<b>รวม</b>	<b>100.0</b>

ตารางที่ 7 แสดงถึงความเหมาะสมของบัณฑิตที่จะจบจากหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสารมีความ เหมาะสมกับหน่วยงานของท่านหรือไม่ โดยส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลถึงความเหมาะสมของหลักสูตรนี้ คิดเป็นร้อยละ 96.3 ส่วนที่ให้ข้อมูลว่าไม่เหมาะสมนั้น คิดเป็นร้อยละ 3.6

บัณฑิตที่จบในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร สามารถทำงานในส่วนตัวของหน่วยงานท่าน

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานประกอบการที่บัณฑิตที่จบจาก หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสารสามารถทำงาน

ประเด็นความคิดเห็น	ร้อยละ
<b>บัณฑิตที่จะจบจากในหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร สามารถทำงานในส่วนตัวของ หน่วยงานของท่าน</b>	
ประชาสัมพันธ์	18.29
ติดต่อประสานงานกับต่างชาติ	26.82
ธุรการและบริหารงานทั่วไป	12.19
อื่น ๆ	46.34
<b>รวม</b>	<b>100.0</b>

ข้อมูลจากตารางที่ 8 แสดงถึงความต้องการทางด้านตลาดที่จะรองรับบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรนี้ของคนใน พื้นที่ในอนาคต พบว่า ตลาดความต้องการใช้บัณฑิตของคนในพื้นที่ นอกเหนือจากอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง



## คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กับภาษามลายู 3 อาชีพที่ได้กำหนดไว้นั้น คือ ประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 18.29 ติดต่อประสานงานกับต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 26.82 ธุรกิจและบริหารงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 12.19 และอาชีพอื่น ๆ ที่ผู้สอบถามมิได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 46.34

### 8. สรุปผลการวิจัย

การเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร ส่วนใหญ่นักเรียนเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก และเห็นด้วยกับการเปิดหลักสูตรภาษามลายูเพื่อการสื่อสาร มีความมั่นใจว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้วสามารถนำความรู้ไปต่อยอด ในระดับสูงในหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนดารุสซาลาม อีกทั้งเชื่อมั่นว่าเรียนหลักสูตรนี้จะได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านภาษามลายูเป็นอย่างดี รูปแบบหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีการฝึกงาน ณ ต่างประเทศ เพื่อหาประสบการณ์ทางด้านภาษาโดยตรง และหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ด้วย ควรมีการทำหลักสูตรร่วมกันกับสถาบันในต่างประเทศที่เปิดสอนภาษามลายู โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศบรูไนดารุสซาลาม สามารถเป็นหลักสูตรบูรณาการนานาชาติ (International Integrated Curriculum) ได้เช่นกัน

เมื่อจบหลักสูตรนี้แล้ว ตลาดแรงงานมีความต้องการของผู้ประกอบการด้านนี้สูง เพราะบัณฑิตที่จบในสาขานี้ ยังมีจำนวนน้อย และเชื่อมั่นว่าตลาดแรงงานในประเทศและต่างประเทศมีความต้องการของผู้ประกอบการที่จบในสาขานี้สูงเช่นกัน และเชื่อมั่นว่าความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสาขาภาษามลายูเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาในด้านการสื่อสารกับเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี เมื่อจบหลักสูตรนี้แล้วสามารถประกอบอาชีพได้หลายด้าน เช่น ฝ่ายประสานงานกับต่างชาติ ประชาสัมพันธ์ ธุรกิจและบริหารงานทั่วไป อีกทั้งยังสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามลายูได้อีกด้วย

### 9. เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ต้นไทย และคณะ. (2553). การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อมคฺเทศก์และการท่องเที่ยว. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จันทิภา ลิ้มปิเจริญ. (2526). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. ภูเก็ต: แผนกบริการการศึกษา วิทยาลัยครูภูเก็ต.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: อลีน เพรส.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- รุจิรี ภู่อาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พอยท์ จำกัด.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2523). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชัยสิริการพิมพ์.
- สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5. สถาบันทักษิณคดีศึกษา. 2529
- สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 12 ยะลา. (2552). รายงานการวิจัย การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มลายู) แบบประยุกต์ จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2  
“มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม”



## คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สุมิตร คุณากร. (2518). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2552). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียน การสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. โดยศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล เสนอต่อ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

อำภา บุญช่วย. (2533). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อิบรอฮีม ยี่สุนทรง. (2556). *ความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในหลักสูตรครุศาสตร์ บัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2549). *การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. *วารสารอินโดจีนศึกษา ฉบับ วิกฤติไฟใต้*. 7(1): 56-86.

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2551). “การศึกษาในดินแดนมลายู” ใน *รายงานโครงการประชุมทางวิชาการเรื่อง มลายูกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม*. ปัตตานี: โรงพิมพ์ มิตรภาพ.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum: Theory and Practice* 29 (3). Jananovich: Harcourt, Brace.

